

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
info@mkm.ee

Teie 10.12.2025 nr 2-2/4136-1
Meie 05.01.2026 nr 1-12/77

Töölepingu seaduse muutmise seaduse eelnõu

Täname kaasamise ja arvamuse avaldamise võimaluse eest.

Eelnõu § 1 punktiga 2 täiendatakse TLS § 7 lõikega 4². Täienduse kohaselt võib pereettevõttes 7–17-aastase alaealisega sõlmida tähtajalise töölepingu kerge töö tegemiseks igas tegevusvaldkonnas.

Jääme 28.10.2025 esitatud seisukoha juurde, et juba seadust lugedes peaks aru saama, millist tööandjat loetakse pereettevõtteks. Pereettevõtte mõiste on vajalik, et seadust rakendataks ja järelevalvet teostataks ühetaoliselt. Nõrgema poole kaitse põhimõttega on vastuolus määratlemata õigusmõistete lisamine seadusesse, mida sisustatakse õiguskäibes ainult tõlgendamise teel. Eelnõu soosib olukordi, kus alaealistega võidakse sõlmida töölepinguid ettevõtetes, mis ainult tööandja hinnangul on pereettevõtte. Määratlemata õigusmõiste „pereettevõtte“ lisamisel seadusesse jääb arusaamatuks, mille alusel Tööinspeksioon nõusoleku andmisel töötamiseks ja järelevalve teostamisel hakkab hindama, kas tegemist on pereettevõttega.

Juhul, kui seaduse muutmisel juba lähtutakse sellest, et seaduses kasutatava mõiste sisu tekib selle tõlgendamisel, siis järelikult on vaja ära oodata kõrgema kohtu otsuseid. On väga ebatõenäoline, et töövaidluste algatajateks oleksid tööandjad. Ilmselt ei ole alaealised võimelised algatama töövaidlusi, kui nad töötavad tööandja juures, mis tööandja hinnangul on pereettevõtte. TsÜS § 8 lg 2 kohaselt alla 18 aastasel on piiratud teovõime. Seega lapsevanem lapse seadusliku esindajana peaks kaitsma alaealise huve lepingu sõlmimisel, täitmisel ja ka juhul, kui on vaja pöörduda töövaidlusorganisse. Tulenevalt eeltoodust jääb tõenäoliselt määratlemata õigusmõiste „pereettevõtte“ ilma tõlgenduseta.

Euroopa Liidu nõukogu direktiiv 94/33/EÜ noorte kaitse kohta tööl artikkel 2 lõige 2 punkt b kohustab EL-i liikmesriike tagama noorukite töö range reguleerimise ja kaitsmise. Eelnõuga kavandatav muudatus alaealiste töötamiseks pereettevõttes, mis võimaldab töötada igas tegevusvaldkonnas, võib olla vastuolus direktiiviga 94/33/EÜ, mille järgi peaks riik tagama noorte kaitse majandusliku ekspluateerimise eest ja mis tahes töö eest, mis võiks kahjustada nende ohutust, tervist või kehalist, vaimset, kõlblist või sotsiaalset arengut või takistaks hariduse omandamist.

Pereettevõttes töötamine ehk oma vanemate abistamine on igati normaalne tegevus, kuid selleks ei peaks perekonnaliikmed sõlmima kirjalikke töölepinguid ja töötamist kajastama töötamise registris.

Pereettevõttes oleks võimalik olukord, kus lapsevanema ettevõtte (sisuliselt lapsevanem) sõlmiks lapsega osalise ajaga töölepingu. Lapsevanem tööandjana peaks lepingu sõlmimisel kokku leppima lapsele makstava töötasu, tööülesanded, konkreetse palgapäeva jms. Lapsevanem tööandjana peaks täitma kõiki tööandja kohustusi: maksma maksud riigile, iga kuu palgapäeval maksma lapsele töötasu, tagama ohutud töötavishoiu- ja tööohutuse nõuetele vastavad töötingimused, pidama tööajaarvestust, töökohustuste rikkumisel juhtima tähelepanu rikkumisele hoiatamisega, vajadusel esitama kirjaliku ülesütlemisavalduse, tegema kandeid töötamise registris jms. Lisaks tekib küsimus, kes kaitses lapse õigusi, kui tema töölepingut rikutakse – nt ei maksta kokkulepitud tasu vmt, kui töölepingu tema eest on sõlminud sama isik, kes omab pereettevõtet. Seega jäävad lapse õigused kaitsmata.

Jääme oma varasemalt esitatud seisukoha juurde, et puudub vajadus laste töö reguleerimiseks oma peres.

Eelnõu § 1 punktiga 3 muudetakse TLS § 8 lõiget 2. Muudatuse kohaselt võiks alaealine töötada suvevaheajal 2 kuud tingimusel, et saab vähemalt neljanädalase järjestikuse puhkeaja, 5 kalendripäeva ühe nädala pikkusel koolivaheajal ja 10 kalendripäeva kahe nädala pikkusel koolivaheajal.

Koolis käiva alaealise peamiseks ülesandeks on hariduse omandamine. Samas on hea, kui alaealine saab töötamise kogemuse varakult. Peame mõistlikuks lahendust, mille kohaselt alaealine saab töötada kaks kuud suvevaheajal. Lühikeste vaheaegade korral peaks saama ka puhata ja seega, kui töötada sisuliselt koolivaheajal kõikidel tööpäevadel, siis muudeks tegevusteks ei pruugi aega jääda. Leiame, et õigus töötada ei tohiks olla pikem kui pool koolivaheaja kestusest. Töökogemust omandada ja tööharjumust kujundada on võimalik ka lühiajaliselt töötades.

Eelnõu § 1 p 4 asendatakse TLS § 8 lõikes 3 sõna „kümne“ sõnaga „kahe“. Lühendatakse Tööinspektsiooni poolt nõusoleku andmise tähtaega.

Alaealine ei peaks tööle asuma enne kui Tööinspektsioon on selleks nõusoleku andnud. Tööinspektsioonile peab jääma aega, et hinnata töö sobivust alaealisele. EAKL ei ole vastu 10-päevase tähtaja lühendamisele, kuid kaks päeva on meie hinnangul liialt lühike aeg veendumaks, et konkreetne töö on lapsele ohutu. Kahepäevane tähtaeg võib praktikas vähendada tegeliku järelevalve tõhusust ja muuta nõusoleku formaalseks. Kümnapäevast tähtaega võiks vähendada 5 päevani. Ka Tööinspektsiooni hinnangul on vajalik 5 päevane tähtaeg, sest Tööinspektsiooni ressursid on piiratud.

Eelnõu § 1 p 6 tunnistab TLS § 56 kehtetuks. Eelnõu kaotab alaealise töötaja pikendatud põhipuhkuse erisuse.

Eelnõu vähendab alaealise põhipuhkust, sest põhipuhkuse kestuse lühendamine suurendab tööandjate motivatsiooni alaealisi tööle võtta. Eelnõu koostamisel peaks lähtuma ka alaealiste huvist. Väga paljud 16–17-aastased alaealised töötavad kogu kalendriaasta jooksul. Alaealistele pikema põhipuhkuse andmise põhjuseks on nende suurem vajadus puhkuse järele, võttes arvesse nende arengulisi eripärasid ja piiranguid töökeskkonnas. Pikema põhipuhkuse näol on tegemist täiendava kaitsemeetmega noore töötaja taastumisaja pikendamiseks. Koolis käivatele alaealistele on oluline, et töö ja õppimine oleks tasakaalus ning kindlasti vajavad nad pikemat põhipuhkust lisaks tervise kaitsmisele ka hariduse omandamiseks. Eeltoodud põhjustel leiame, et 35-päevase puhkuse lühendamine ei ole vajalik ja pikem põhipuhkus suurendab alaealiste motivatsiooni sõlmida töölepinguid.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Kaia Vask
EAKLi esimees